

Jonge ouders gevraagd

De trend in de nataliteit in West-Vlaanderen

■ Ir. Guy Martens en Dr. André Bekaert
Directeur en ere-voorzitter van het SPE¹

Aansluitend op het artikel 'Ontgroening en vergrijzing' (zie blz. 5) geven we hier cijfergegevens en enkele verklaringen voor het dalend aantal geboorten in onze regio's.

Van uitstel komt ... afstel

Wanneer men de evolutie van het aantal verlossingen in Vlaanderen tijdens de laatste 10 jaar analyseert stelt men een daling vast met 10% (zie **grafiek 1**).

De dalende nataliteit is het gevolg van twee fenomenen. Vooreerst is er het uitstellen van de zwangerschap tot op latere leeftijd en *secundo* is de denataliteit zelf, sterk toegenomen.

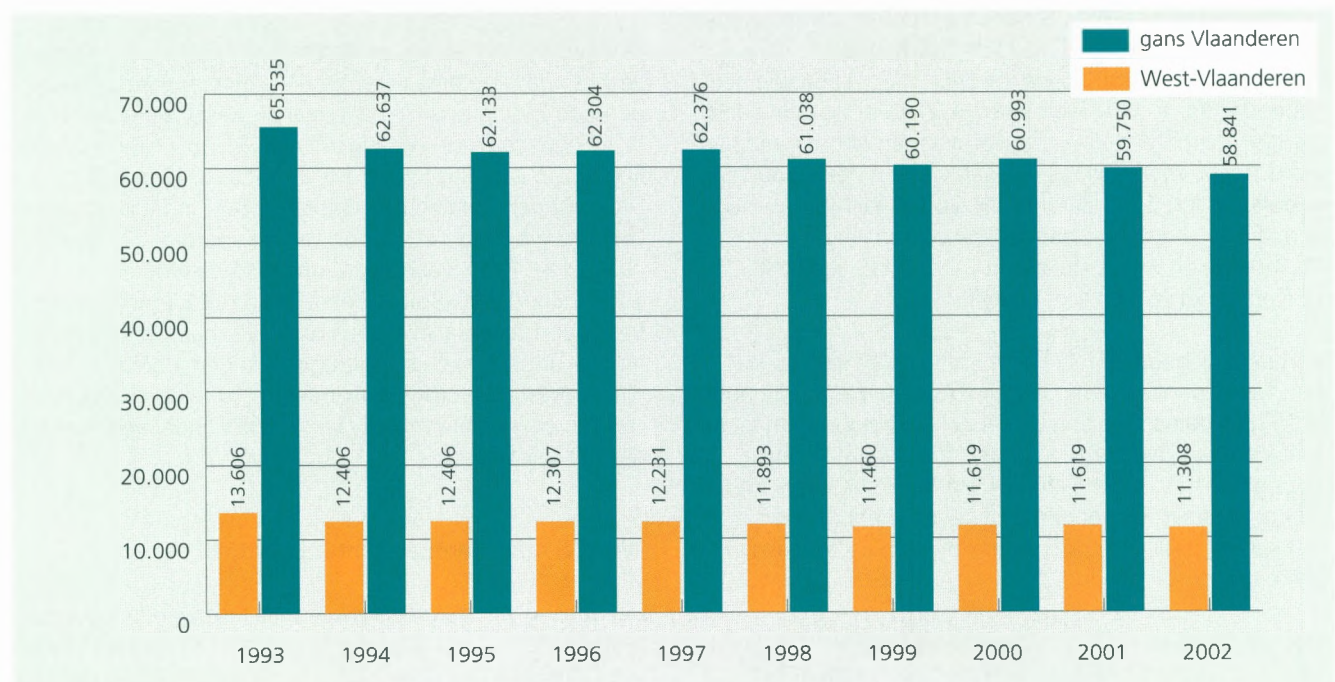

© Jean Godecharle, Brugge

Het uitstellen van zwangerschap heeft te maken met het langer studeren, het later vormen van een paar, het uitbouwen van een carrière en het verlangen naar een comfortabele woon- en leefsituatie. Het uitstellen van zwangerschap is bovendien omgekeerd evenredig met de vruchtbaarheid. Voor haar 27ste jaar heeft een vrouw die wenst zwanger te worden in normale omstandigheden 28% kans om zwanger te worden binnen de maand, op haar 30ste is deze kans 20%, op haar 35ste jaar 10% en op 38 jaar amper 5%.

Grafiek 1

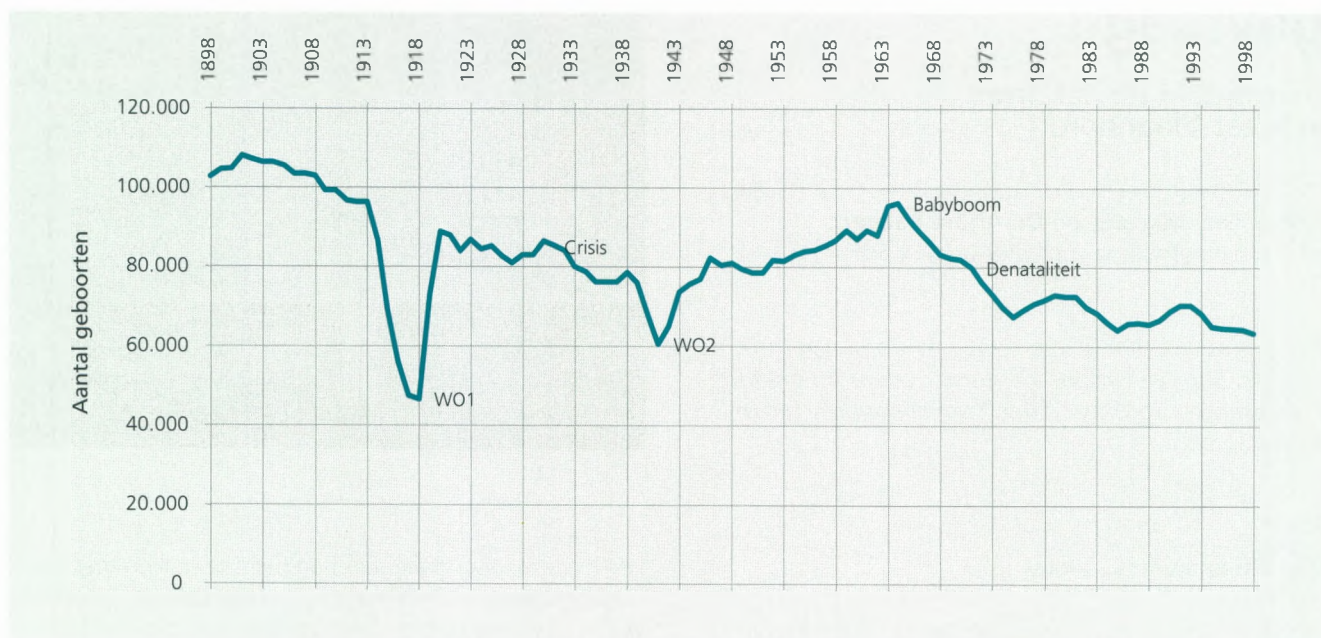
Evolutie van het aantal verlossingen² in West-Vlaanderen ten opzichte van gans Vlaanderen

Bron: Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie

Grafiek 2

Aantal geboorten in het Vlaamse Gewest: overzicht 1898 - 1998

Bron: Jaarverslag Perinatale Activiteiten in Vlaanderen, 1998, uitgegeven door SPE (1999)

De daling van het aantal geboorten is een gevolg van het meer gebruik maken van contraceptie, betere voorbehoedsmiddelen en de wens tot een geringer aantal kinderen per gezin. Bovendien heeft de socio-economische situatie zich volledig gewijzigd: de mensen worden geconfronteerd met steeds meer werkonzekerheid, stress en levensduurte, waardoor tweeverdieners noodzakelijk worden om rond te komen. Prestatiedruk treedt meer en meer op de voorgrond. Al deze elementen laten duidelijk hun invloed gelden op de nataliteit.

Zeer belangrijk is tevens het gegeven dat er jaar na jaar een kleiner aantal potentiële moeders voorhanden is. De naoorlogse babyboom duurde tot 1964, daarna daalde het geboortecijfer tot 1975 (zie *grafiek 2*). Daar de gemiddelde leeftijd waarop een Vlaamse vrouw tegenwoordig moeder wordt schommelt rond de 30 jaar, werden deze vrouwen geboren in 1972 of daaromtrent. Zo verwachten we nog gedurende een drietal jaar een geboortedaling in Vlaanderen en wordt algemeen vanaf 2005 een lichte stijging in het vooruitzicht gesteld.

Aan deze geboortecijfers kan men duidelijk de weerslag zien van economische en andere crisissen. Het dieptepunt in 1918 is de nasleep van de Eerste Wereldoorlog maar zelfs de financiële crash in 1929 is hier waarneembaar. Het opkomen van het Derde Duitse Rijk in de jaren 1930 met de daaraan verbonden de Tweede Wereldoorlog, laat sporen na. Duidelijk is de invloed van de oliecrisis in de jaren 1970.

Het aantal geboorten in 2002 was het laagste cijfer sinds 1920. De geboortedaling is een probleem, omdat het noodzakelijke vervangingsniveau niet eens bereikt wordt.

Om een bevolking te "vervangen" zou iedere vrouw gemiddeld 2,1 kinderen moeten ter wereld brengen. In Vlaanderen is dit aantal beperkt tot 1,5 kinderen. Hier reeds slaat de vergrijzing toe.

Denataliteit vergrijst West-Vlaanderen, meer dan in andere provincies

Er is een opvallend verschil in het aantal verlossingen tussen de verschillende Vlaamse provincies.

Drie provincies hebben de laatste jaren opvallend minder verlossingen. De provincie West-Vlaanderen heeft overtuigend de leiding in deze neerwaartse trend (zie *grafiek 1*). In 1993 waren er in deze provincie 13.606 ziekenhuisbevalingen. Dit aantal is teruggevallen tot 11.046 in 2002. Dit komt neer op een daling met 18,8%. In de provincie Limburg wordt in het verloop van de voorbije 10 jaar een daling met 13,2% genoteerd, in Oost-Vlaanderen van 11,7%. In Vlaams-Brabant en in de provincie Antwerpen is het geboorteaantal eveneens gedaald, maar de daling is minder uitgesproken en valt onder de gemiddelde daling die vastgesteld wordt in Vlaanderen (10%). In deze provincies zijn er respectievelijk 6,9 en 5,6% minder verlossingen dan 10 jaar terug.

West-Vlaanderen een buitenbeentje?

De indeling van de groep vruchtbare vrouwen in leeftijds-categorieën van vijf jaar leidt tot opvallende vaststellingen (zie *tabel 1*). West-Vlaanderen heeft merkwaardig genoeg minder vrouwen in de leeftijdsgroep tussen 20 tot 45 jaar.

Tabel 1
 Procentueel voorkomen van potentiële moeders in leeftijdscategorieën

	Antwerpen	Vi.-Brabant	Limburg	O.-Vi.	W.-Vi.
20 - 24	6,09	5,90	6,86	6,25	6,12
25 - 29	6,04	5,98	6,30	6,49	5,90
30 - 34	7,17	7,04	7,23	7,43	6,82
35 - 39	8,02	8,13	8,39	8,01	7,69
40 - 44	7,86	8,16	8,39	7,71	7,43
Totaal	35,18	35,21	37,17	35,89	33,96

Bron: www.aps.vlaanderen.be

En juist in deze groep worden de meeste bevallingen genoteerd (98%). Het blijft een open vraag hoe dit geringer aantal vruchtbare vrouwen moet worden uitgelegd. In elk geval kan deze vaststelling als verklaring gelden voor een daling van het aantal geboorten in West-Vlaanderen, een daling die groter is dan in de andere provincies. Het geringer aantal allochtonen in de provincie is duidelijk medeverantwoordelijk voor deze daling, die groter is dan in andere provincies, zeker als men ook nog rekening houdt met het hoger kinderaantal bij deze bevolking.

- 1 Het Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie (SPE) werd gesticht op 1 oktober 1986 op initiatief van de Vlaamse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (VVOG) in samenwerking met de Vlaamse Vereniging van Kindergeneeskunde (VVK) met als doel het bevorderen van de perinatale epidemiologie en het bestuderen van de maternale en perinatale mortaliteit en morbiditeit.
- 2 In 1993 werd voor het eerst 99,4% van alle geboorten in kaart gebracht, om vanaf 1996 alle ziekenhuisbevallingen in Vlaanderen te registreren. Het aantal thuisbevallingen (612 geboorten in gans Vlaanderen op een totaal van circa 60.000 geboorten) wordt hier voor de verwerking niet opgenomen.

www.goekint.be

